

Η ποιότητα του εξ αποστάσεως επιμορφωτικού υλικού στην Ταχύρρυθμη Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (T4E) μέσα από τις απόψεις των επιμορφούμενων

Γάκη Μαργιολή

Εκπαιδευτικός ΠΕ 91.01, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Καρδίτσας
margioligaki@gmail.com

Περίληψη

Οι αυξημένες απαιτήσεις της εποχής μας για ποιοτική εκπαίδευση δημιούργησαν μεταξύ άλλων την ανάγκη επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών μέσα από ταχύρρυθμες εξ αποστάσεως επιμορφώσεις, όπως η Ταχύρρυθμη Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Αντικείμενο της παρούσας έρευνας επισκόπησης αποτέλεσε η διερεύνηση, μέσω ποσοτικής στρατηγικής, των απόψεων 55 επιμορφούμενων σχετικά με την ποιότητα του εξ αποστάσεως επιμορφωτικού υλικού της T4E ως προς την παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα, την κοινωνική εγκυρότητα και την αισθητική του. Οι επιμορφούμενοι/ες του δείγματος έκριναν ότι αν και το επιμορφωτικό υλικό είναι σε γενικές γραμμές ποιοτικό, υπήρξαν ωστόσο ορισμένες ελλείψεις κατά το σχεδιασμό του, όπως η ενίσχυση των κινήτρων μάθησης, η παροχή ουσιαστικής ανατροφοδότησης και ο σεβασμός στο διαφορετικό. Επίσης οι επιμορφούμενοι/ες του δείγματος εξέφρασαν την άποψη ότι η μορφή και η αισθητική του επιμορφωτικού υλικού χρήζουν βελτίωσης.

Λέξεις κλειδιά: επιμόρφωση εκπαιδευτικών, επιμορφωτικό υλικό, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ποιότητα

Εισαγωγή

Αρκετές δεκαετίες πριν την Covid-19 εποχή που διανύουμε η επαγγελματική ανάπτυξη και η δια βίου μάθηση συνδέθηκαν με την ανάπτυξη της τεχνολογίας (Νικολόπουλος, Πιερρακάας & Καμέας, 2011), ενώ οι ταχύτατοι ρυθμοί ζωής έφεραν στο προσκήνιο την ανάγκη ευέλικτων μορφών επιμόρφωσης, όπως η εξ αποστάσεως (Κακουλάκης, Παναγιωτακόπουλος & Κουστουράκης, 2019). Οι εκπαιδευτικοί ήταν μία ομάδα ανθρώπων που χρειάστηκε να συμμετάσχουν μαζικά σε τέτοιου είδους προγράμματα (Αναστασιάδης, Κωτσίδης & Σπανουδάκη, 2017) και αποτελούν έναν κατάλληλο πληθυσμό για έρευνα και αξιολόγηση του υλικού που χρησιμοποιήθηκε.

Βιβλιογραφική επισκόπηση

Σύμφωνα με τους Δήμου και Καμέα (2011) και τον Wessels (2001) η ποιότητα του επιμορφωτικού υλικού, σε προγράμματα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, μπορεί να αξιολογηθεί βάσει κριτηρίων ποιότητας, τα οποία έχουν ταξινομηθεί από τη συγγραφέα σε επτά άξονες.

Τον πρώτο άξονα αποτελεί το περιεχόμενο, που αφορά την κατανοητή γλώσσα και τη σχετικότητα ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της επιμόρφωσης (Wessels, 2001). Ακολουθεί η παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα, που αφορά την παροχή ποιότητας μάθησης με κριτική σκέψη, την αυτοδιαχειριζόμενη γνώση και δημιουργική αξιοποίησή της (Wessels, 2001), καθώς επίσης και τη διαμόρφωση ενός πλαισίου χρήσης του επιμορφωτικού υλικού με χαρακτηριστικά που ενισχύουν τη θέληση του επιμορφούμενου για μάθηση, ενθαρρύνουν και παρακινούν για ενασχόληση με το υλικό και επιτυγχάνουν ομαλή ροή της πληροφορίας (Δήμου & Καμέας, 2011).

Ο τρίτος άξονας αφορά την κοινωνική εγκυρότητα, την προσαρμογή, δηλαδή, του επιμορφωτικού υλικού σύμφωνα με τα κοινωνικά ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων (Δήμου & Καμέας, 2011; Wessels, 2001). Η αλληλεπίδραση με το χρήστη

είναι ο τέταρτος άξονας και αφορά το σχεδιασμό στρατηγικών αξιολόγησης για έλεγχο κατανόησης της παρεχόμενης γνώσης και περαιτέρω εφαρμογής της (Wessels, 2001), όπως και τη δυνατότητα ενεργής συμμετοχής στην αναδιαμόρφωση του επιμορφωτικού υλικού και την εμπειρική μάθηση (Δήμου & Καμέας, 2011).

Η δομή και οργάνωση αποτελούν τον πέμπτο άξονα και μπορεί να ελεγχθεί μέσω κριτηρίων όπως το σαφές και συγκροτημένο σχέδιο ανάπτυξης, η σταδιακή προσέγγιση των γνωστικών πεδίων, η σαφής κατάτμηση του περιεχομένου, η σωστή ιδεολογική διάταξη, η λογική νοηματική αλληλουχία (Δήμου & Καμέας, 2011) και το προσιτό υλικό (Wessels, 2001). Έπεται η λειτουργικότητα, η τεχνική αρτιότητα του λογισμικού, δηλαδή, που υποστηρίζει την μάθηση, σύμφωνα με το πρότυπο ποιότητας ISO/IEC 9126, 1991 (Δήμου & Καμέας, 2011).

Η αισθητική αποτελεί τον τελευταίο άξονα που δύναται να εξεταστεί μέσα από τις απόψεις των επιμορφούμενων για την προσεγμένη μορφή του επιμορφωτικού υλικού με εστίαση στην θετική πρώτη εντύπωση, στην ευνοϊκή προδιάθεση και στην καλαισθησία (Δήμου & Καμέας, 2011).

Τα ευρήματα εμπειρικών ερευνών που επικεντρώθηκαν σε προγράμματα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης (Αναστασιάδης κ.ά., 2017; Σουβατζόγλου, 2009; Κακουλάκης κ.ά., 2019; Μουζάκης, Μπουρλετίδης, Μαγκλογιάννης & Μπουρλετίδης, 2009; Arnavut, Bicen & Tugun, 2020) δείχνουν ότι υπήρξε θετική αξιολόγηση των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών ως προς την χρήση και την μετέπειτα αξιοποίηση του επιμορφωτικού υλικού που τους διατέθηκε. Επιπλέον αναδείχθηκαν τα οφέλη της αλληλεπίδρασης μεταξύ των εκπαιδευόμενων μέσω του υλικού, όπως είναι η δημιουργία του αισθήματος της ομάδας, η ανάπτυξη του κλίματος συνεργασίας και δημιουργικότητας, η δυνατότητα εξατομικευμένης ή και συνεργατικής μάθησης (Αναστασιάδης κ.ά., 2017), καθώς και η ικανότητα αναδιαμόρφωσης του επιμορφωτικού υλικού και μεταφοράς του στην τάξη με διασκεδαστικό τρόπο (Arnavut et al., 2020).

Η μη γνώση της γλώσσας εργασίας του υλικού αποτελεί παράγοντα αποδυνάμωσης του αλληλεπιδραστικού χαρακτήρα του επιμορφωτικού υλικού, ενώ παράγοντες ενίσχυσής του είναι το φιλικό ύφος, η χρήση άμεσης γλώσσας, η κατάτμηση, η πολυμεσικότητα, οι δραστηριότητες, η ανατροφοδότηση, η ανταλλαγή καλών πρακτικών μέσω του forum, η δημιουργία συνθηκών στοχαστικού διαλόγου, η ενθάρρυνση της αναθεώρησης δυσλειτουργικών διδακτικών πρακτικών, ο πλήρης οδηγός μελέτης, το χρονοδιάγραμμα μελέτης, η απρόσκοπτη πλοήγηση (Κακουλάκης κ.ά., 2019; Σουβατζόγλου, 2009), καθώς και η ύπαρξη ασκήσεων αυτοαξιολόγησης και πληθώρας παραδειγμάτων (Μουζάκης κ.ά., 2009).

Κατά την άποψη των επιμορφούμενων καίριας σημασίας θεωρείται η επάρκεια και η επιστημονική πληρότητα του επιμορφωτικού υλικού (Κακουλάκης κ.ά., 2019), η οπτικοακουστική μορφή παρουσίασης του περιεχομένου και η σύνδεση ενοτήτων και υποενοτήτων με υπερκείμενο (Σουβατζόγλου, 2009; Μουζάκης κ.ά., 2009), καθώς και η δυνατότητα να παραμένει αναρτημένο στο διαδίκτυο και να διανέμεται και σε έντυπη μορφή (Μουζάκης κ.ά., 2009).

Μέσα από μια κριτική αποτίμηση των παραπάνω προκύπτει η ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης της ποιότητας του επιμορφωτικού υλικού σε σχέση με την παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα, την κοινωνική εγκυρότητα και την αισθητική του.

Εννοιολογικοί ορισμοί

Οι έννοιες, ως βασικό συστατικό των θεωριών, συνεισφέρουν στην οργάνωση μίας έρευνας και στη διασαφήνιση των ερευνητικών ερωτημάτων της προς τους ενδιαφερόμενους (Bryman, 2017).

Η ποιότητα του επιμορφωτικού υλικού αποτελεί μία από τις βασικές έννοιες αυτής της έρευνας και μπορεί να οριστεί ως ο βαθμός στον οποίο ένα σύνολο εγγενών χαρακτηριστικών του υλικού μιας επιμόρφωσης εκπληρώνει μια ανάγκη ή προσδοκία απόκτησης γνώσεων (συμπληρωματικών ή ειδικών), μετά την ολοκλήρωση της επιμόρφωσης (Hoyle, 2001).

Επιμόρφωση θεωρείται η διαδικασία που ενισχύει όλους τους εκπαιδευτικούς που χρειάζονται στήριξη, ανατροφοδοτεί και βελτιώνει το εκπαιδευτικό τους έργο (Οδηγός μελέτης, 2021).

Εξ αποστάσεως εκπαίδευση ορίζεται η επίτευξη εκπαίδευσης που στηρίζεται σε ηλεκτρονικά μέσα και όπου οι διδάσκοντες και οι διδασκόμενοι δεν συναντώνται (Holmberg, 1995).

Ταχύρρυθμη Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, ή αλλιώς T4E, ονομάστηκε ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών του Υπουργείου Παιδείας, διάρκειας 8 εβδομάδων (20 ωρών), που υλοποιήθηκε κατά το έτος 2021. Η επιμόρφωση αυτή είχε σκοπό την καλλιέργεια των γνώσεων και δεξιοτήτων τηλεκπαίδευσης όλων των εκπαιδευτικών (T4E, 2021).

Επιμορφούμενοι/ες, θεωρούνται οι εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, καθώς και της Ειδικής Αγωγής που επιμορφώθηκαν μέσα από την T4E (Οδηγός μελέτης, 2021).

Η άποψη των επιμορφούμενων, είναι η δική τους θεώρηση-αντίληψη, για την ποιότητα του επιμορφωτικού υλικού (Μανδαλά, 1993).

Ως επιμορφωτικό υλικό θεωρείται το παρεχόμενο στους επιμορφούμενους ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό που στο συγκεκριμένο πρόγραμμα προσφέρεται μέσα από μια ειδικά σχεδιασμένη πλατφόρμα επιμόρφωσης σύμφωνα με τις αρχές της ανεστραμμένης διδασκαλίας και έχει ως περιεχόμενο τις παιδαγωγικές αρχές, τα εκπαιδευτικά μοντέλα, τις στρατηγικές, τις τεχνικές, αλλά και τα εργαλεία διαχείρισης σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας (Οδηγός μελέτης, 2021).

Κριτήρια, δηλαδή μέτρα για τη διαμόρφωση κρίσης της ποιότητας του επιμορφωτικού υλικού που χρησιμοποιήθηκε στην T4E (Μανδαλά, 1993), θα αποτελέσουν οι παράγοντες που διαμορφώνουν:

Την παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητά του, η οποία καθορίζεται από τις διδακτικές προσεγγίσεις και τις διαδικασίες μάθησης που υιοθετούνται για τη δημιουργία του υλικού, όπως και από τη συμβατότητα του υλικού με το μαθησιακό προφίλ των επιμορφούμενων (Δήμου & Καμέας, 2011).

Την κοινωνική εγκυρότητά του, δηλαδή τη συμβατότητα του υλικού με το κοινωνικό πλαίσιο των επιμορφούμενων, την ηλικία, τη φυλή, το φύλο, τις εμπειρίες, τις επαγγελματικές δεξιότητες, την ετερότητα, τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων και την αρχή της ευημερίας των πολιτών (Wessels, 2001).

Την αισθητική του ή αλλιώς την άρτια μορφή του, η οποία ενισχύεται από την πρώτη εντύπωση, την ευνοϊκή προδιάθεση και την καλαισθησία (Δήμου & Καμέας, 2011).

Λειτουργικοί ορισμοί

Σε μια ποσοτική έρευνα οι βασικές έννοιες των ερευνητικών ερωτημάτων, που δεν μπορούν να μετρηθούν άμεσα, θα πρέπει να γίνουν μετρήσιμες με την προσθήκη λειτουργικών ορισμών (έμμεσων και άμεσων ενδεικτών), οι οποίοι θα κάνουν την έννοια ποσοτική (μετρήσιμη) και θα αναδείξουν τις μορφές που μπορεί να πάρει (Bryman, 2017). Η βασική έννοια του θέματος της παρούσας εργασίας είναι αυτή της ποιότητας του επιμορφωτικού υλικού της T4E και για να ποσοτικοποιηθεί έπρεπε να οριστούν αρχικά οι μεταβλητές που προκύπτουν από τα ερευνητικά ερωτήματα και αφορούν στις ομάδες (άξονες) κριτηρίων που μπορούν να την αξιολογήσουν.

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 1, η παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα ερευνήθηκε μέσα από τα κίνητρα μάθησης, την αυτοδιαχειριζόμενη γνώση, τη δημιουργική αξιοποίηση της γνώσης (Wessels, 2001), την ενίσχυση της θέλησης για μάθηση, την ενθάρρυνση για ενασχόληση με το υλικό και την ομαλή ροή της πληροφορίας (Δήμου & Καμέας, 2011). Η κοινωνική εγκυρότητα επίσης ερευνήθηκε μέσα από την προσαρμογή του υλικού στα κοινωνικά ενδιαφέροντα και στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων (Δήμου &

Καμέας, 2011; Wessels, 2001), ενώ η αισθητική του επιμορφωτικού υλικού μέσα από την προσεγμένη μορφή (Δήμου & Καμέας, 2011).

Πίνακας 1. Λειτουργικοί ορισμοί

Έννοιες-Μεταβλητές	Έμμεσοι ενδείκτες	Άμεσοι ενδείκτες
Παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα	Κίνητρα μάθησης	Διεξαγωγή έρευνας Κριτική σκέψη
	Αυτοδιαχειριζόμενη γνώση Ενθάρρυνση και παρακίνηση για ενασχόληση με το υλικό Ενίσχυση της θέλησης για μάθηση Ομαλή ροή της πληροφορίας	Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης Ανατροφοδότηση Κατατοπιστικές οδηγίες μελέτης Κατάλογοι βιβλιογραφικών αναφορών Σταδιακή προσέγγιση των γνωστικών πεδίων
Κοινωνική εγκυρότητα	Προσαρμογή στα κοινωνικά ενδιαφέροντα των επιμορφούμενων	Αξιοποίηση πρότερης γνώσης
	Προσαρμογή στις ανάγκες των επιμορφούμενων	Κατανοητή γλώσσα για όλους Ευαισθητοποίηση σε διακρίσεις φυλής Ευαισθητοποίηση σε διακρίσεις φύλου Αποδοχή του διαφορετικού Πρόσβαση από όλες τις κοινωνικές ομάδες Ανταπόκριση στην αρχή της ευημερίας ως πολιτών
Αισθητική	Προσεγμένη μορφή	Θετική πρώτη εντύπωση Καλαισθησία Ευανάγνωστη γραμματοσειρά Κατάλληλες εικόνες Καλοσχεδιασμένοι πίνακες δεδομένων Ελκυστικό εξώφυλλο Ομοιόμορφος διαχωρισμός σε ενότητες

Μεθοδολογία της έρευνας

Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών για την ποιότητα του επιμορφωτικού υλικού της Τ4Ε, σε σχέση με τους στόχους της έρευνας, δηλαδή τις έννοιες της παιδαγωγικής και διδακτικής καταλληλότητας, της κοινωνικής εγκυρότητας και της αισθητικής.

Ερευνητικά ερωτήματα

Σε αντιστοιχία με το σκοπό και τους στόχους της έρευνας, τα τρία ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα αποτελούν άξονες εργασίας της έρευνας και δίνουν μια πιο ξεκάθαρη αίσθηση του θέματός της (Bryman, 2017):

Ποιες είναι οι απόψεις των επιμορφούμενων του δείγματος ως προς την παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα του επιμορφωτικού υλικού της Τ4Ε;

Ποιες είναι οι απόψεις των επιμορφούμενων του δείγματος ως προς την κοινωνική εγκυρότητα του επιμορφωτικού υλικού της T4E;

Ποιες είναι οι απόψεις των επιμορφούμενων του δείγματος ως προς την αισθητική του επιμορφωτικού υλικού της T4E;

Ερευνητική στρατηγική και τύπος ερευνητικού σχεδίου

Για τη συλλογή δεδομένων, όσον αφορά στις απόψεις των επιμορφούμενων για την ποιότητα του επιμορφωτικού υλικού του προγράμματος T4E, επιλέχθηκε ως ερευνητική στρατηγική η ποσοτική έρευνα. Ως ερευνητικό σχέδιο επιλέχθηκε η έρευνα επισκόπησης, η οποία σύμφωνα με τον Bryman (2017) περιλαμβάνει συγχρονικό σχέδιο και μπορεί να αποτελέσει την βάση για να συλλεχθούν ποσοτικά δεδομένα μέσω ερωτηματολογίου σε συγκεκριμένο χρόνο από ένα δείγμα ενός ευρύτερου πληθυσμού, με σκοπό να εξεταστούν οι σχέσεις ανάμεσα στις μεταβλητές που περιέχονται στα ερευνητικά ερωτήματα και γι' αυτό θεωρήθηκε το πιο κατάλληλο για την προτεινόμενη έρευνα.

Ερευνητική διαδικασία

Μέσα από τη μελέτη σχετικής βιβλιογραφίας προέκυψαν ο στόχος και τα ερευνητικά ερωτήματα, οι κύριες έννοιες προσδιορίστηκαν εννοιολογικά και λειτουργικά και σχεδιάστηκε ένα ερωτηματολόγιο ατομικής συμπλήρωσης που μορφοποιήθηκε με τη βοήθεια των εργαλείων των Google Forms και διανεμήθηκε μέσω διαδικτύου. Μέσα από τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια συλλέχθηκαν οι απόψεις του δείγματος και πραγματοποιήθηκε περιγραφική στατιστική ανάλυση συχνοτήτων για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων.

Συμμετέχοντες/ουσες

Ο πληθυσμός της έρευνας αποτελείται από τους/τις 82.000 επιμορφούμενους/ες στην T4E σε όλη την Ελλάδα και το δείγμα αποτέλεσαν 55 (46 γυναίκες, 9 άντρες) επιμορφούμενοι/ες (Πίνακας 2), το 56,4% των οποίων κατείχαν πτυχίο AEI (Πίνακας 5) Παιδαγωγικών Σχολών κατά 36,4% (Πίνακας 4), ενώ ως επί των πλείστων ήταν ηλικίας 41έως 50 ετών σε ποσοστό 43,6 % (Πίνακας 3), εργαζόταν ως μόνιμοι/ες (65,5 %) στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (83,6%) και είχαν διδακτική εμπειρία 11 έως 20 ετών (43,6%), όπως φαίνεται στους πίνακες 6,7 και 8 αντίστοιχα.

Το δείγμα προέκυψε με τη διαδικασία της χιονοστιβάδας, που είναι μια μη πιθανοτική δειγματοληψία, κατά την οποία τα άτομα που συμμετέχουν καλούνται να υποκινήσουν άλλα άτομα να συμμετάσχουν στην έρευνα (Bryman, 2017). Αξίζει εδώ να σημειωθεί, ότι τα ευρήματα της έρευνας δεν μπορούν να γενικευτούν στον πληθυσμό αναφοράς, αλλά αναφέρονται μόνο στο δείγμα της έρευνας.

Πίνακας 2: Φύλο

Απάντηση	Συχνότητα	Ποσοστό
Άντρας	9	16,4
Γυναίκα	46	83,6
Σύνολο	55	100,0

Πίνακας 3: Ηλικία

Απάντηση	Συχνότητα	Ποσοστό
31-40	12	21,8
41-50	24	43,6
51-60	15	27,3
Σύνολο	55	100,0

Πίνακας 4: Ειδικότητα

Απάντηση	Συχνότητα	Ποσοστό
Αισθητική Αγωγή	16	29,1
Παιδαγωγικά	20	36,4
Ξένες γλώσσες	9	16,4
Άλλες ειδικότητες	10	18,2
Σύνολο	55	100,0

Πίνακας 5: Σπουδές

Απάντηση	Συχνότητα	Ποσοστό
Πτυχίο ΑΕΙ	31	56,4
Μεταπτυχιακό	22	40,0
Διδακτορικό	2	3,6
Σύνολο	55	100,0

Πίνακας 6: Εργασία

Απάντηση	Συχνότητα	Ποσοστό
Μόνιμος/η	36	65,5
Αναπληρωτής/τρια	18	32,7
Αναπληρωτής/τρια με 3μηνη σύμβαση	1	1,8
Σύνολο	55	100,0

Πίνακας 7: Βαθμίδα

Απάντηση	Συχνότητα	Ποσοστό
Πρωτοβάθμια	46	83,6
Δευτεροβάθμια	9	16,4
Σύνολο	55	100,0

Πίνακας 8: Διδακτική υπηρεσία

Απάντηση	Συχνότητα	Ποσοστό
11-20	24	43,6
21-30	14	25,5
31-40	6	10,9
Σύνολο	55	100,0

Εργαλείο συλλογής δεδομένων

Ως ερευνητικό εργαλείο επιλέχθηκε ένα ερωτηματολόγιο ατομικής συμπλήρωσης, αφού ενδείκνυται για ποσοτική έρευνα, το οποίο αποτελείται από 28 ερωτήσεις κλειστού τύπου, κλίμακας Likert, κατηγοριακής απάντησης ή συμπλήρωσης (Bryman, 2017).

Το ερωτηματολόγιο περιέχει σαφείς οδηγίες συμπλήρωσης προς τους ενδιαφερόμενους και είναι δομημένο σε 4 μέρη, το καθένα από τα οποία περιέχει 7 ερωτήσεις. Τα 3 πρώτα μέρη διαχωρίζονται κατά ερευνητικό ερώτημα, ενώ το τελευταίο έχει σκοπό τη συλλογή δημογραφικών στοιχείων.

Στην πρώτη σελίδα υπάρχει ένα εισαγωγικό σημείωμα της συγγραφέως προς τους ενδιαφερόμενους εκπαιδευτικούς, το οποίο παρέχει ενημέρωση σχετικά με την πιλοτική

έρευνα και ενθαρρύνει τη γνωστοποίησή της σε περισσότερους εκπαιδευτικούς και ομάδες εκπαιδευτικών, ώστε να συμπληρωθεί το δείγμα που είναι απαραίτητο για την εκπόνηση της εργασίας

Εγκυρότητα και Αξιοπιστία

Η εγκυρότητα αφορά τη μέτρηση μιας έννοιας και το ερώτημα αν η έννοια αυτή μετριέται πράγματι μέσω του ερευνητικού εργαλείου και προϋποθέτει την αξιοπιστία, η οποία αφορά την πιστότητα της μέτρησης αυτής (Bryman, 2017). Στην παρούσα εργασία εξασφαλίστηκε ονομαστική εγκυρότητα από μια ομάδα έμπειρων εκπαιδευτικών που μελέτησαν το ερωτηματολόγιο και έκριναν ότι τα ερευνητικά ερωτήματα συσχετίζονται με τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Η εσωτερική αξιοπιστία ελέγχθηκε μέσω του υπολογισμού του δείκτη *άλφα* του Cronbach και έδωσε αποτέλεσμα 0,906 (Πίνακας 9). Ο δείκτης υπολογίζει πόσο στενά συνδέονται μεταξύ τους η συνολική βαθμολογία των ερωτώμενων με τους ενδείκτες και το αποδεκτό όριο είναι πάνω από 0,80 (Bryman, 2017).

Πίνακας 9: Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized	
	Items	N of Items
,906	,897	28

Για να διασφαλιστεί επίσης η εγκυρότητα και η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου συντάχθηκε ένα ενημερωτικό σημείωμα, το οποίο κάνει σαφείς τις προθέσεις της έρευνας και περιλαμβάνει λεπτομερείς οδηγίες συμπλήρωσης.

Μεθοδολογικό πλαίσιο ανάλυσης δεδομένων

Για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων έγινε περιγραφική στατιστική ανάλυση συχνοτήτων στα πρωτογενή δεδομένα της έρευνας με τη βοήθεια του στατιστικού λογισμικού πακέτου SPSS v28, επειδή το συγκεκριμένο λογισμικό πακέτο προτιμάται από τους επιστήμονες στην κοινωνική έρευνα και στην ανάλυση ποσοτικών δεδομένων (Bryman, 2017).

Αποτελέσματα

Οι απαντήσεις των ερωτώμενων εκπαιδευτικών σχετικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα αποτυπώνονται συγκεντρωτικά στον Πίνακα 10.

Πίνακας 10: Ποιες είναι οι απόψεις των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς την παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα του επιμορφωτικού υλικού της Τ4Ε;

	Καθόλου N (%)	Ελάχιστα N (%)	Αρκετά N (%)	Πολύ N (%)	Πάρα πολύ N (%)	MO	SN
Διεξαγωγή έρευνας	3 (5,5)	21 (38,2)	20 (36,4)	8 (14,5)	3 (5,5)	11	8,91
Κριτική σκέψη	0 (0)	11 (20)	29 (52,7)	11 (20)	4 (7,3)	11	11,1 130
Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης	1 (1,8)	9 (16,4)	19 (34,5)	21 (38,2)	5 (9,1)	11	8,71 779
Ανατροφοδότηση	0 (0)	14 (25,5)	23 (41,8)	16 (29,1)	2 (3,6)	11	9,74 679
Οδηγίες μελέτης	1 (1,8)	6 (10,9)	26 (47,3)	16 (29,1)	6 (10,9)	11	10
Σταδιακή προσέγγιση	0 (0)	7 (12,7)	36 (65,5)	9 (16,4)	6 (10,9)	11	14,0 463
			Όχι N (%)		Ναι N (%)		
Βιβλιογραφικές αναφορές			12 (21,8)		43 (78,2)		

Με βάση τα δεδομένα του Πίνακα 10 και κατά την άποψη των επιμορφούμενων του δείγματος το επιμορφωτικό υλικό της Τ4Ε παρέχει σε ικανοποιητικό βαθμό ασκήσεις αξιολόγησης (26/55) και οδηγίες μελέτης (32/55), ενώ σημειώθηκε η ύπαρξη καταλόγων βιβλιογραφικών αναφορών (43/55). Επίσης οι επιμορφούμενοι/ες του δείγματος θεωρούν ότι η ανατροφοδότηση υπήρξε μέτρια (23/55), όπως και η σταδιακή προσέγγιση των γνωστικών πεδίων (36/55), καθώς και η ανάπτυξη κριτικής σκέψης (29/55). Τέλος οι επιμορφούμενοι/ες του δείγματος κατέδειξαν ότι η διεξαγωγή έρευνας κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης ήταν ελλιπής (21/55).

Στον Πίνακα 11 αποτυπώνονται συγκεντρωτικά οι απαντήσεις των ερωτώμενων επιμορφούμενων εκπαιδευτικών που σχετίζονται με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα.

Πίνακας 11: Ποιες είναι οι απόψεις των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς την κοινωνική εγκυρότητα του επιμορφωτικού υλικού της Τ4Ε;

	Καθόλου N (%)	Ελάχιστα N (%)	Αρκετά N (%)	Πολύ N (%)	Πάρα πολύ N (%)	ΜΟ	SN
Υπάρχουσες γνώσεις	1 (1,8)	10 (18,2)	30 (54,5)	11 (20)	3 (5,5)	11	11,467 34
Διαφορετικές γλώσσες	15 (27,3)	22 (40)	12 (21,8)	5 (9,1)	1 (1,8)	11	8,2764 73
Διακρίσεις φυλής	8 (14,5)	15 (27,3)	22 (40)	8 (14,5)	2 (3,6)	11	7,6811 46
Διακρίσεις φύλου	8 (14,5)	17 (30,9)	21 (38,2)	7 (12,7)	2 (3,6)	11	7,7781 75
Αποδοχή διαφορετικού	5 (9,1)	16 (29,1)	23 (41,8)	8 (14,5)	3 (5,5)	11	8,3366 66
Πρόσβαση	6 (10,9)	12 (21,8)	16 (29,1)	19 (34,5)	2 (3,6)	11	7
Ευημερία	1 (1,8)	13 (23,6)	25 (45,5)	13 (23,6)	3 (5,5)	11	9,5916 63

Οι επιμορφούμενοι/ες, του δείγματος με βάση τα δεδομένα του Πίνακα 11, απάντησαν ότι κατά την άποψή τους το επιμορφωτικό υλικό της Τ4Ε αξιοποιεί τις υπάρχουσες γνώσεις τους (30/55) και καλλιεργεί την αποδοχή του διαφορετικού (21/55) και την ανάπτυξη συμπεριφορών ενεργού πολίτη (25/55) σε μέτριο βαθμό. Επίσης δεν παρέχει ουσιαστικά τη δυνατότητα να συμμετάσχουν άτομα που μιλούν διαφορετικές γλώσσες (22/55), ούτε καλλιεργεί την ευαισθητοποίηση σε διακρίσεις φυλής (22/55) και φύλου (21/55). Παρόλα αυτά οι επιμορφούμενοι/ες του δείγματος εξέφρασαν την άποψη ότι έχει γίνει σε ικανοποιητικό βαθμό πρόβλεψη ώστε να μην αποκλείεται από το επιμορφωτικό υλικό της Τ4Ε η πρόσβαση σε κάποια/ες από τις κοινωνικές ομάδες (22/55).

Οι απόψεις των ερωτώμενων εκπαιδευτικών για το τρίτο ερευνητικό ερώτημα, αποτυπώνονται συγκεντρωτικά στον Πίνακα 12.

Πίνακας 12: Ποιες είναι οι απόψεις των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς την αισθητική του επιμορφωτικού υλικού της Τ4Ε;

	Καθόλου N (%)	Ελάχιστα N (%)	Αρκετά N (%)	Πολύ N (%)	Πάρα πολύ N (%)	ΜΟ	SN
Πρώτη εντύπωση	1 (1,8)	8 (14,5)	31 (56,4)	10 (18,2)	5(9,1)	11	11,683
Καλαισθησία	1 (1,8)	12 (21,8)	25 (45,5)	14 (25,5)	3 (5,5)	11	9,6176
Γραμματοσειρά	0 (0)	3 (5,5)	26 (47,3)	20 (36,4)	6 (10,9)	11	11,357
Εικόνες	0 (0)	12 (21,8)	25 (45,5)	13 (23,6)	5 (9,1)	11	9,4604
Πίνακες δεδομένων	2 (3,6)	9 (16,4)	29 (52,7)	12 (21,8)	3 (5,5)	11	10,885
Εξώφυλλο	2 (3,6)	6 (10,9)	30 (54,5)	15 (27,3)	2 (3,6)	11	11,874
Ενότητες	0 (0)	2 (3,6)	31 (56,4)	18 (32,7)	4 (7,3)	11	13,228
							76

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 12 οι επιμορφούμενοι/ες του δείγματος απάντησαν ότι το επιμορφωτικό υλικό της Τ4Ε κατά την άποψή τους εξασφαλίζει θετική πρώτη εντύπωση (31/55), διακρίνεται στο σύνολό του από καλαισθησία(25/55) και έχει ευανάγνωστη γραμματοσειρά (26/55) σε μέτριο βαθμό. Επίσης σε μέτριο βαθμό έκριναν οι επιμορφούμενοι/ες του δείγματος ότι συνοδεύεται το επιμορφωτικό υλικό της Τ4Ε από κατάλληλες εικόνες (25/55) και καλοσχεδιασμένους πίνακες δεδομένων (29/55), ότι διαθέτει ελκυστικό εξώφυλλο(30/55) και ότι διαχωρίζεται ομοιόμορφα σε ενότητες (31/55).

Σύμφωνα με τα δεδομένα στους πίνακες 10, 11 και 12 η τυπική απόκλιση του δείγματος σε σχέση με τον μέσο όρο (11) μπορεί να θεωρηθεί μεγάλη αφού κυμαίνεται στο σύνολο των αποτελεσμάτων μεταξύ του 7 και του 14. Η τυπική απόκλιση ενός δείγματος δείχνει τη μέση διακύμανση των ποσοτικών δεδομένων ως προς το μέσο όρο και όταν η τιμή της είναι μεγάλη σημαίνει ότι η κατανομή των αποτελεσμάτων έχει μεγάλο εύρος διασποράς, δηλαδή τα σημεία των δεδομένων είναι μακριά από το σημείο της μέσης τιμής (Bryman, 2017).

Συζήτηση-Συμπεράσματα

Ως προς το πρώτο ερευνητικό ερώτημα οι επιμορφούμενοι του δείγματος αξιολόγησαν το επιμορφωτικό υλικό της Τ4Ε ως παιδαγωγικά και διδακτικά κατάλληλο, γεγονός που είναι σύμφωνο με τα αποτελέσματα των εμπειρικών ερευνών των Κακουλάκη κ.ά. (2019), του Σουβατζόγλου (2009) και των Μουζάκη κ.ά. (2009). Οι επιμορφούμενοι του δείγματος όμως έκριναν ότι μέσω του επιμορφωτικού υλικού θα έπρεπε να παρακινούνται περισσότερο σε διεξαγωγή έρευνας, σε αντίθεση με ότι συμβαίνει στις έρευνες των Αναστασιάδη κ.α. (2017) και των Arnavut et al. (2020).

Σχετικά με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, αντίθετα με τους ερωτώμενους στις έρευνες των Μουζάκη κ.ά. (2009), του Σουβατζόγλου (2009) και των Αναστασιάδη κ.ά. (2017), οι ερωτώμενοι επιμορφούμενοι/ες θεωρούν ότι το επιμορφωτικό υλικό θα ήταν κοινωνικά έγκυρο, εάν είχε προβλεφθεί να παρέχεται και σε άλλες γλώσσες και εάν είχε καλλιεργηθεί σε μεγαλύτερο βαθμό η ευαισθητοποίηση σε διακρίσεις φυλής ή φύλου

Οι επιμορφούμενοι/ες του δείγματος επίσης, αναφορικά με το τρίτο ερευνητικό ερώτημα και σε αντίθεση με τις έρευνες του Σουβατζόγλου (2009) και των Κακουλάκη κ.ά. (2019), εξέφρασαν την άποψη ότι το επιμορφωτικό υλικό έχει σε γενικές γραμμές προσεγγισμένη μορφή, με αρκετά όμως περιθώρια βελτίωσης.

Γενικό συμπέρασμα της παρούσας έρευνας είναι ότι οι ομάδες επιστημόνων που δημιούργησαν το επιμορφωτικό υλικό της Τ4Ε υπήρξαν κατάλληλα καταρτισμένες για τη

σχεδίαση και τη συγγραφή του, αφού οι επιμορφούμενοι/ες του δείγματος έκριναν ότι το επιμορφωτικό υλικό είναι κατά βάση ποιοτικό. Ενδιαφέρον ωστόσο παρουσιάζει η γενική παραδοχή των επιμορφούμενων του δείγματος ότι υπήρξαν ορισμένες ελλείψεις κατά το σχεδιασμό του υλικού.

Πιο συγκεκριμένα κατά την ανάλυση των αποτελεσμάτων του πρώτου ερευνητικού ερωτήματος διαφάνηκε ένα αίτημα των επιμορφούμενων του δείγματος για ενίσχυση των κινήτρων μάθησης και για παροχή πιο ουσιαστικής ανατροφοδότησης. Επισημάνθηκε δε μέσα από τις απαντήσεις στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα ότι το επιμορφωτικό υλικό παρέχεται μόνο σε μία γλώσσα και ότι μέσα από αυτό καλλιεργείται σε μικρό βαθμό ο σεβασμός στο διαφορετικό. Επίσης η ανάλυση των δεδομένων του τρίτου ερευνητικού ερωτήματος έκανε σαφές ότι η μορφή του επιμορφωτικού υλικού και η αισθητική του θα μπορούσε να βελτιωθεί.

Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι η Τ4Ε πραγματοποιήθηκε χρονικά έπειτα από την αναγκαστική, λόγω Covid 19, τηλεκπαίδευση και ότι εάν είχε προηγηθεί, είναι πιθανόν η παρούσα έρευνα να έδινε διαφορετικά αποτελέσματα, αφού οι επιμορφούμενοι/ες του δείγματος θα θεωρούσαν την επιμόρφωση περισσότερο χρήσιμη και επίκαιρη. Το γεγονός αυτό ίσως σχετίζεται με τις μεγάλες τιμές της τυπικής απόκλισης των δεδομένων και θα μπορούσε να εξηγήσει το εύρος των λοιπών απαντήσεων γύρω από τις επικρατέστερες απαντήσεις.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Arnavut, A., Bicen, H., & Tugun, V. (2020). An evaluation of classroom teachers' opinions on online material preparation training through MOOC and blended education model. *The Turkish online journal of distance education TOJDE*, 1, 1-11. doi: 10.17718/tojde.770887

Bryman A. (2017). *Μέθοδοι Κοινωνικής Έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg

Holmberg, B. (1995). The evolution of the character and practice of distance education. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 10(2), 47-53. doi: 10.1080/0268051950100207

Hoyle, D. (2001). ISO 9000 Quality systems handbook (4th Ed.). Oxford: Butterworth-Heinemann. Ανακτήθηκε 27 Δεκεμβρίου, 2021, από <https://pqm-online.com/assets/files/lib/books/holye2.pdf>

Wessels, J. S. (2001). Criteria for assessing learning material for distance education. *South African Journal of Higher Education*, 15(1), 217-224. doi: 10.4314/sajhe.v15i1.25397

Αναστασιάδης, Π., Κωτσιδης, Κ., & Σπανουδάκη, Α. (2017). Εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα : «Η αξιοποίηση του web 2.0 στο σύγχρονο σχολείο – Από τη θεωρία στην πράξη με έμφαση στη συνεργασία, τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη»: Αποτίμηση και προοπτικές. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9, 138-152. doi: 10.12681/icodl.1361

Δήμου, Ε., & Καμέας, Α. (2016). Χαρακτηριστικά και Γνωρίσματα Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού για Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 6(1A), 383-396. doi: 10.12681/icodl.749

Κακουλάκης, Κ., Παναγιωτακόπουλος, Χ., & Κουστουράκης, Γ. (2019). Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για διαδικτυακή ασύγχρονη επιμόρφωση εκπαιδευτικών στο πεδίο «Εισαγωγή στη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία». *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 10, 164-177. doi: 10.12681/icodl.2335

Μανδαλά, Μ. (επιμ.) (1993). *Ελληνικό λεξικό* (2η έκδ.). Αθήνα: Τεγόπουλος-Φυτράκης

Μουζάκης, Χ., Μπουρλετίδης, Κ., Μαγκλογιάννης, Η., & Μπουρλετίδης, Δ. (2009). Εξ Αποστάσεως Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών της Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης και Ηπείρου. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 5, 195-209. doi: 10.12681/icodl.493

Νικολόπουλος, Γ., Πιερρακέας, Χ., & Καμέας, Α. (2011). Μαθησιακά Αντικείμενα: Χαρακτηρίζοντας τις Αυτόνομες Μονάδες Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 6. doi: 10.12681/icodl.704

Οδηγός μελέτης του επιμορφούμενου εκπαιδευτικού, (2021). Πράξη «Ταχύρρυθμης Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» (ολιστική προσέγγιση) με Κωδικό ΟΠΣ 5070524 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, 2014-2020». Ανακτήθηκε 19 Φεβρουαρίου, 2022, από <https://files.e-me.edu.gr/s/YBjckrcN2N6GN7#pdfviewer>

Σουβατζόγλου, Β. (2009). Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για εξ αποστάσεως επιμόρφωση βάσει του μοντέλου Gagné. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 5, 222-237. doi: 10.12681/icodl.515

T4E-Ταχύρρυθμη επιμόρφωση εκπαιδευτικών στην εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. (2021). Ανακτήθηκε 13 Φεβρουαρίου, 2022, από <https://t4e.sch.gr>.